

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การมัธยมศึกษาที่มีศักยภาพในการเป็นวิถีทางเพื่อนำไปสู่ความก้าวหน้าของนักเรียน ทั้งนี้เพราะการศึกษาสามารถพัฒนาทักษะและผลิตแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญซึ่งตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ที่จริงแล้วการลงทุนในการมัธยมศึกษาจะเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้มากเมื่อการมัธยมศึกษาทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอุดมศึกษา กับตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตามการมัศึกษายังอาจเป็นอุปสรรคสำคัญในการป้องกันการขยายโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน การมัธยมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ระหว่างทางสองแพร่งระหว่างการมีศักยภาพในการปรับปรุงโอกาสสำหรับเยาวชน หรือการกลายเป็นข้อจำกัดผูกพันกับการพัฒนาความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นจึงเป็นโอกาสอันดีในการรวบรวมความสำเร็จที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาไม่นานนี้ในด้านความก้าวหน้าของการมัธยมศึกษาของประเทศไทย ตลอดจนพิจารณาถึงสิ่งท้าทายที่อยู่เบื้องหน้า

บทที่ ๑ กล่าวถึงภูมิหลังของการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยบริบททางประวัติศาสตร์ของการปฏิรูป และแนวโน้มที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาไม่นานมานี้ของการประณตศึกษาและการอุดมศึกษา

บทที่ ๒ เป็นการทบทวนสภาพปัจจุบันของระบบการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในภาพรวมและในกลุ่มประชากรต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคอีกด้วย จากผลลัพธ์เหล่านี้จึงได้มีการวิเคราะห์ด้านความต้องการของการมัธยมศึกษา เช่นผลของการตัดสินใจของครัวเรือนในการส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียน

บทที่ ๓ พิจารณาประเด็นปัญหาด้านคุณภาพของการมัธยมศึกษาและเสนอทางเลือกที่เป็นไปได้ในการปรับปรุงคุณภาพของการบริการทางการศึกษาในประเทศไทย

บทที่ ๔ เป็นการสำรวจทางเลือกในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรทางการเงิน

บทที่ ๕ เป็นการให้ข้อเสนอแนะด้านนโยบายโดยพิจารณาถึงเป้าหมายของรัฐบาลและวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของระบบการศึกษาไทย

ภูมิหลังของการศึกษา ในประเทศไทย

การศึกษาเป็นด้านที่มีความสำคัญเป็นอันดับต้นมาตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติทั้งหลายได้เป็นแนวทางในยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาสำคัญและกำหนดเป้าหมายและอันดับความสำคัญทางการศึกษาในระดับชาติ เมื่อไม่นานมานี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ มีการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก ๖ ปีเป็น ๙ ปีตามลำดับ และมีการเน้นความสมดุลทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และด้านเศรษฐกิจ การกระจายอำนาจการบริหารจัดการการศึกษามีการนำมาปฏิบัติโดยการจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มการมีส่วนร่วมในระดับชุมชน

ในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๓ - ๒๕๓๓ รัฐบาลไทยได้มุ่งขยายการประถมศึกษา ความพยายามเช่นนี้สะท้อนให้เห็นได้ในความสำเร็จในการจัดการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษาซึ่งครอบคลุมประชากรเกือบทั้งหมด โดยไม่คำนึงถึงรายได้ ท้องที่ หรือเพศ อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาเดียวกัน การเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษากลับก้าวตามไม่ทัน หลังจากนั้นความพยายามของรัฐบาลไทยในการขยายโอกาสการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้เพิ่มจำนวนนักเรียนมัธยมอย่างรวดเร็วในทศวรรษ พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๔๓ ในปี ๒๕๔๐ ร้อยละ ๗๐ ของแรงงานไทยทั้งหมดได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าเท่านั้น ขณะที่ร้อยละ ๑๗ ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และร้อยละ ๘ ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ตาม การลงทุนในการมัธยมศึกษาในช่วงทศวรรษ พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๔๓ ได้เริ่มเห็นผล จนกระทั่งถึงปีพ.ศ. ๒๕๔๗ แรงงานที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาเริ่มถึงเกือบร้อยละ ๔๐ ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์เหล่านี้ได้ทำให้ประเทศไทยล้าหน้าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียตะวันออก ประเทศไทยยังคง

ตามหลังประเทศที่ได้ชื่อว่าเสือแห่งเอเชีย (ฮ่องกง สิงคโปร์ ไต้หวัน และเกาหลีใต้) และกลุ่มประเทศองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (เออีซีดี) ในการทำให้ระบบการมัธยมศึกษาของไทยก้าวหน้าต่อไป จึงจำเป็นจะต้องมีการเข้าใจดีขึ้นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสำคัญ เช่นโอกาสการเข้าเรียน ความเท่าเทียม คุณภาพ และประสิทธิภาพที่มีอยู่ในบริบทของไทยว่ามีบทบาทอย่างไร

การเข้าเรียนและ ความเท่าเทียมในระดับ มัธยมศึกษา

รัฐบาลไทยกำหนดเป้าหมายไว้ในรายงานเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษแห่งชาติ (National Millennium Development Goals Report) ฉบับแรกเพื่อบรรลุการศึกษาภาคบังคับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นภายในปี ๒๕๔๙ และการศึกษาภาคบังคับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี ๒๕๕๘ อัตราการเข้าเรียนสุทธิและเข้าเรียนจริงในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญใน ๑๕ ปีที่ผ่านมา ในปัจจุบัน เด็กเกือบทุกคนมีโอกาสเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้เป็นผลมาจากความพยายามอย่างพร้อมเพรียงกันของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาความไม่ยุติธรรมในการมีส่วนร่วมในการศึกษา

ความยุติธรรมในการเข้าเรียนมัศึกษามีการปรับปรุงดีขึ้น อัตราการมีส่วนร่วมในการมัธยมศึกษาแสดงให้เห็นว่าการเข้าเรียนของกลุ่มต่างๆ (ทั้งชายและหญิง ชุมชนเมืองและชนบท ภูมิภาค และกลุ่มสถานภาพทางเศรษฐกิจทุกกลุ่ม) ขยายตัวขึ้น อย่างไรก็ตาม ขณะที่ช่องว่างระหว่างชุมชนเมืองและชนบทลดน้อยลง ช่องว่างระหว่างชายและหญิงกลับขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และนักเรียนหญิงได้รับผลประโยชน์มากกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่สังเกตว่าอุปสรรคการเข้าเรียนมัธยมศึกษาอันเป็นผลมาจากรายได้ของครอบครัวยังคงเป็นประเด็นนำห่วงใยสำคัญใน

ประเทศไทย ยังมีข้อแตกต่างอย่างมากในจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาระหว่างกลุ่มประชากรที่ยากจนที่สุดและร่ำรวยที่สุด ถึงแม้ว่าข้อแตกต่างเหล่านี้มีกรทำให้แคลงมาตลอดก็ตาม ช่องว่างในการเข้าเรียนระหว่างกลุ่มประชากรที่ร่ำรวยที่สุดกับยากจนที่สุด (เมื่อแบ่งประชากรทั้งหมดเป็นห้ากลุ่ม) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นร้อยละ ๒๔ และ ลดลงมาเป็นร้อยละ ๑๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ท้ายที่สุด การเปรียบเทียบระหว่างประเทศแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยได้พัฒนาขึ้นมากในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ในปลายทศวรรษ ๒๕๒๓ - ๒๕๓๓ ประเทศไทยเริ่มต้นด้วยการเป็นประเทศหนึ่งที่มีอัตราจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสุทธิต่ำที่สุดในภูมิภาค แต่ในทศวรรษต่อมาประเทศไทยได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งในอันดับสูง อันเป็นผลมาจากความพยายามอย่างพร้อมเพรียงของรัฐบาลไทยในการขยายโอกาสการเข้าเรียน

ถึงแม้ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จหลายประการ แต่ยังมีสิ่งที่ต้องทำอีกมาก ขณะที่ได้กรร้อยละ ๙๘.๖ ของเด็กทั่วประเทศคาดว่าจะจบชั้นประถมศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ก็ตาม มีเด็กเพียงร้อยละ ๘๘ ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ ๖๙ ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การเข้าใจทั้งปัจจัยด้านอุปทานและอุปสงค์ในการได้รับการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อแก้ปัญหาช่องว่างการเข้าเรียนและความเท่าเทียมทางการศึกษาในประเทศไทย การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์แสดงให้เห็นว่าเหตุผลหลักในการกีดกันเด็กไม่ให้เข้าเรียนหรืออยู่ในโรงเรียนคือการขาดการสนับสนุนทางการเงิน ค่าใช้จ่ายทาง

การศึกษาผลกระทบมากขึ้นแก่ครอบครัวยากจน ซึ่งจะต้องมีส่วนแบ่งปันรายได้ครัวเรือนมากขึ้นหลังการจ่ายเป็นค่าอาหารและสิ่งจำเป็นพื้นฐานอื่น ต้นทุนค่าเสียโอกาสสำหรับรายได้ที่จะได้หากส่งบุตรหลานไปทำงานก็เพิ่มขึ้นสำหรับครอบครัวยากจนเหล่านี้ด้วย นอกจากนี้ ในขณะที่รัฐบาลไทยได้ตั้งปณิธานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบให้เปล่า ๑๒ ปี ก็ตาม ค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่ค่าเล่าเรียน เช่น ค่าธรรมเนียมห้องสมุด ค่าสอบ ค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาโรงเรียนยังคงเป็นอุปสรรคทางการเงินที่สำคัญสำหรับครอบครัวยากจนจำนวนมาก ทั้งๆที่อัตราผลตอบแทนทางการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในระดับสูง ครอบครัวยากจนจำนวนมากยังไม่สามารถแบกรับค่าใช้จ่ายโดยตรงหรือค่าเสียโอกาสในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ประเทศไทยมีการนำมาตรการทางนโยบายสำคัญหลายประการมาปฏิบัติเพื่อเพิ่มจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษา มาตรการเหล่านี้ได้แก่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โครงการอาหารกลางวัน โครงการทุนการศึกษา และโครงการจกรยานยืมเรียนสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งมีส่วนช่วยเพิ่มการเข้าเรียนมัธยมศึกษาอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามมาตรการเหล่านี้ยังไม่ได้สนองความต้องการของครอบครัวที่ยากจนมากซึ่งบุตรหลานของตนยังคงออกจากระบบการศึกษากลางคันอยู่ การมุ่งเป้าหมายไปที่กลุ่มนักเรียนด้อยโอกาสในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะประกันอัตราการเรียนต่อจากระดับประถมศึกษาไประดับมัธยมศึกษาให้สูงขึ้นได้

คุณภาพของ การมัธยมศึกษา ในประเทศไทย

ประเด็นสำคัญที่น่าเป็นห่วงในระบบการมัธยมศึกษาของประเทศไทยคือ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ข้อสรุปสำคัญประการหนึ่งที่ได้ชัดจากการเทียบเคียงผลการเรียนของนักเรียนไทยในระดับนานาชาติ คือประเทศไทยมีคะแนนสูงกว่าประเทศอื่นๆที่มีระดับรายได้คล้ายคลึงกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าโดยทั่วไปแล้วประเทศไทยได้ประสบความสำเร็จในการให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันในระดับหนึ่ง และนักเรียนไทยโดยเฉลี่ยนอกจากจะทำคะแนนได้ดีเมื่อเทียบกับนักเรียนระดับเดียวกันในประเทศอื่นที่มีระดับรายได้คล้ายคลึงกันแล้ว การกระจายของความรู้ทั่วประเทศไทยยังคงค่อนข้างเป็นไปอย่างเท่าเทียม สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีส่วนเพียงเล็กน้อยในการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดในคะแนนผลสัมฤทธิ์โดยรวมของนักเรียน

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ผลลัพธ์ของโครงการประเมินนักเรียนระหว่างประเทศ (Programme for International Student Assessment - PISA) และแนวโน้มในการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ (Trends in International Mathematics and Science Study - TIMSS) ชี้ว่าคะแนนของประเทศไทยอยู่ในขั้นเป็นที่พอใจเมื่อเทียบกับระดับรายได้ของประเทศและการกระจายความรู้มีความเท่าเทียมกันก็ตาม มันยังย้ำให้เห็นว่าประเทศไทยมีปัญหาเร่งด่วนในเรื่องคุณภาพของการศึกษาซึ่งต้องการความเอาใจใส่อย่างเร่งด่วนเช่นกัน จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่านักเรียนไทยไม่กี่คนทำคะแนนอยู่ในกลุ่มความสามารถระดับสูง ยิ่งไปกว่านั้นยังมีนักเรียนจำนวนมากทำคะแนนได้ในระดับต่ำกว่าระดับความสามารถที่ยอมรับได้ ประเทศไทยมีนักเรียนประมาณร้อยละ ๔๐ ที่ทำคะแนนอยู่ที่ระดับหนึ่งหรือต่ำกว่าในโครงการประเมินนักเรียนระหว่างประเทศ (PISA) และนักเรียนมากกว่าร้อยละ ๕๐ ทำคะแนนทาง

คณิตศาสตร์อยู่ในระดับหนึ่งหรือต่ำกว่าในโครงการประเมินเดียวกันจึงเห็นได้ชัดว่ามีความแตกต่างกันมากกับประเทศที่มีรายได้สูงซึ่งมีนักเรียนเพียงร้อยละ ๑๐ ที่ทำคะแนนอยู่ที่ระดับหนึ่งหรือต่ำกว่า กล่าวโดยสรุปแล้ว สัดส่วนของนักเรียนไทยจำนวนมากทำคะแนนอยู่ที่ระดับพื้นฐานที่สุดหรือต่ำกว่าทั้งในด้านความสามารถทางภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

ปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไทยที่อยู่ในระดับต่ำเป็นค่าสัมบูรณ์ จำเป็นต้องมีนโยบายในการเพิ่มการทำคะแนนโดยรวมของประชากรนักเรียนโดยทั่วไป คุณภาพของครูเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของครูอาจสามารถนำไปสู่การปรับปรุงจำนวนนักเรียนและการเรียนอย่างมีนัยสำคัญในอนาคต นอกจากนี้ยังมีการขาดแคลนทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ในโรงเรียนไทย ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น การลงทุนในด้านทรัพยากรพื้นฐานในโรงเรียนให้มากขึ้นเพื่อจัดหาสื่อการเรียนจำเป็นให้ครูใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการเสริมเนื้อหาการเรียนการสอน สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนไทยได้เป็นอย่างดี และส่งผลต่อผลลัพธ์สุดท้ายในการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น

ประสิทธิภาพของระบบ การศึกษาของไทย

รัฐบาลไทยจัดสรรงบประมาณกว่าหนึ่งในห้าของงบประมาณรวมของชาติให้กับการศึกษา ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ ๔ ถึง ๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ระดับการจัดสรรนี้ยังคงที่แม้ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ งบประมาณทางการศึกษามากกว่าสองในสามส่วนมีการจัดสรรให้กับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาได้รับงบประมาณเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด ในปี พ.ศ.๒๕๔๖ รัฐบาลไทยได้จัดสรรงบประมาณให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาประมาณร้อยละ ๒๔ ของงบประมาณทางการศึกษาทั้งหมด หรือ ร้อยละ ๑.๑๓ ของ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ต่ำกว่าประเทศที่มีภาคการมัธยมศึกษาที่เข้มแข็งใช้จ่ายกันโดยทั่วไป โดยเฉพาะแล้วประเทศที่มีรายได้ปานกลางขั้นต่ำจะจัดสรรงบประมาณร้อยละ ๔๐ ของงบประมาณทางการศึกษาทั้งหมด หรือร้อยละ ๑.๘๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศให้กับระดับมัธยมศึกษา สิ่งที่น่าสนใจที่สุดคือค่าใช้จ่ายต่อหน่วยสำหรับการมัธยมศึกษาในประเทศไทยต่ำกว่าค่าใช้จ่ายต่อหน่วยสำหรับการประถมศึกษา นอกจากการได้รับทรัพยากรที่จำกัดจากภาครัฐแล้ว การมัศึกษายังได้รับทรัพยากรจากภาคเอกชนในสัดส่วนที่ต่ำอีกด้วย ภาคเอกชนในประเทศไทยมีส่วนสนับสนุนการศึกษาเพียงร้อยละ ๐.๐๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือเท่ากับร้อยละ ๕ ของการเงินภาครัฐเท่านั้น

ส่วนการปกครองท้องถิ่นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากหน่วยงานกลางในการอุดหนุนการศึกษา รัฐบาลไทยมีการส่งเสริมการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อปรับปรุงการมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าของในระดับท้องถิ่น การกระจายอำนาจยังครอบคลุมไปถึงการเพิ่มสัดส่วนของทรัพยากรของส่วนการปกครองท้องถิ่นที่ใช้จ่ายในด้านการศึกษา อย่างไรก็ตาม หน่วยงานท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังพึ่งพาเงินอุดหนุนการศึกษาจากรัฐบาลกลาง กล่าวโดยทั่วไปแล้ว ทรัพยากรจากส่วนการปกครองท้องถิ่นเป็นเพียงร้อยละ ๒๐ - ๓๐ ของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาเท่านั้น

ในขณะที่การศึกษาได้รับงบประมาณเป็นสัดส่วนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาคส่วนอื่น ๆ ยังเป็นที่ถกเถียงกันว่าทรัพยากรเหล่านั้นมีการกระจายอย่างเท่าเทียมและอย่างมีประสิทธิภาพสู่กลุ่มคนที่มีรายได้น้อยต่างกันหรือไม่ ประชากรยากจนที่สุดร้อยละ ๔๐ ได้รับงบประมาณร้อยละ ๕๖ ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการจัดสรรทรัพยากรที่คำนึงถึงประชากรที่ยากจนก่อนกลุ่มอื่น อย่างไรก็ตามการกระจายทรัพยากรสำหรับระดับการมัธยมศึกษาในประชากรกลุ่มรายได้ทั้งห้ากลุ่มค่อนข้างเท่าเทียมกัน ในขณะที่งบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการอุดมศึกษาเห็นได้ชัดเจนว่าตรงกันข้าม ประชากรกลุ่มที่ร่ำรวยที่สุดร้อยละ ๒๐ ได้รับการ

จัดสรรทรัพยากรถึงร้อยละ ๕๓ ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติระดับวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบให้เปล่าสำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ๙ ปี นอกจากนั้นพระราชบัญญัติยังเสนอเป้าหมายที่ท้าทายสำหรับการให้บริการทางการศึกษา ซึ่งรวมถึงการปรับสัดส่วนนักเรียนต่อครูเป็น ๒๕ ต่อ ๑ โครงสร้างการให้ค่าตอบแทนครูแบบใหม่ การเพิ่มและการบูรณาการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการเพิ่มแหล่งเงินทุนเพื่อส่งเสริมให้เด็กเข้าสู่ระบบการศึกษามากขึ้น เป้าหมายเหล่านี้ล้วนมีค่า แต่ปณิธานเหล่านี้ต้องการเงินสนับสนุนล่วงหน้าทั้งจากภาครัฐเองหรือจากภาคเอกชน เงินค่าใช้จ่ายในการมัธยมศึกษาปัจจุบันยังไม่เพียงพอในการบรรลุพันธกิจเหล่านี้ การเพิ่มประสิทธิภาพค่าใช้จ่ายและผลสำเร็จของภาคการศึกษาจำเป็นต้องมีการส่งเสริมผลลัพธ์สุดท้ายและควบคุมค่าใช้จ่าย หากไม่มีการพิจารณามาตรการประสิทธิภาพอย่างจริงจัง พันธกิจที่ตราไว้ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติก็ไม้อาจจะบรรลุได้

ประเด็นความท้าทายในยุคต่อไป

ในการรวมกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และเพิ่มการมีส่วนร่วมในการเรียน จำเป็นต้องมีการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์เป็นอันดับแรก ข้อมูลและระบบการจัดการสารสนเทศควรจะสามารถประมาณการจำนวนเด็กที่ยังอยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เอื้อต่อการออกแบบโครงการที่เหมาะสม และเป็นหลักฐานที่ดีในการตัดสินใจในระดับนโยบายได้อย่างทันเวลา ตัวอย่างเช่น แม้ว่าช่องว่างระหว่างนักเรียนหญิงและชายในการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาขยายตัวสูงขึ้นโดยมีนักเรียนหญิงมากกว่าก็ตาม ยังขาดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเหตุผลของปรากฏการณ์นี้ และยังไม่มีการอภิปรายเชิงนโยบายอย่างจริงจังในการแก้ไขสถานการณ์นี้

บทบาทของรูปแบบการศึกษาที่เป็นทางเลือกต่าง ๆ อาจส่งเสริมให้แข็งแกร่งขึ้นได้ โครงการต่าง ๆ ที่มีอยู่ซึ่งถึงแม้จะได้รับ การส่งเสริมโดยพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติยังคงมีขนาดเล็ก และดูเหมือน จะไม่ตอบสนองความต้องการในอนาคต การ จัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นสามารถมีบทบาท สำคัญในการให้โอกาสแก่เด็กที่ด้อยโอกาสในการ เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ความยืดหยุ่นที่มากขึ้น ในด้านสถานที่เรียน ตารางเรียน และหลักสูตร สามารถให้สภาพที่เหมาะสมมากขึ้นตามความ ต้องการของเด็กที่ไม่สามารถเข้าเรียนในสภาพการ เรียนแบบดั้งเดิม เช่นกลุ่มแรงงานอพยพ เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการได้สร้างกลไกการประกัน คุณภาพทั้งภายในและภายนอกเพื่อปรับปรุง ผลลัพธ์สุดท้ายของนักเรียน และใช้วิธีการอย่าง รอบคอบเพื่อจัดการกับวิธีการประเมินนี้เพื่อส่งเสริม ครูและเจ้าหน้าที่สถานศึกษาให้ใช้วิธีการนี้อย่าง เปิดเผยมในฐานะเป็นโอกาสหนึ่งสำหรับการปรับปรุง ตนเอง ในด้านหนึ่ง ข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน ภายนอกจะต้องเข้าใจชัดเจนและทำได้สำเร็จ และ คุณภาพของผู้ประเมินภายนอกที่เป็นอิสระในตัวเอง ก็ควรมีการติดตามและประเมินเพื่อให้กระบวนการ มีความหมาย และในอีกด้านหนึ่ง ครูและเจ้าหน้าที่ สถานศึกษาจะต้องแสดงให้เห็นการกระทำในการ แก้ไขการปฏิบัติที่ขาดประสิทธิผล เพื่อให้เกิดข้อ แตกต่างในผลการเรียนรู้ของนักเรียน กลไกในการ ให้ผลตอบแทนที่เป็นระบบเพื่อการปรับปรุงผลลัพธ์ สุดท้ายทางวิชาการหรือทางสถานศึกษาสามารถนำ มาใช้ในระบอบปัจจุบัน แรงจูงใจที่ยึดการปฏิบัติงาน เป็นฐานอาจสามารถสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการบริหารจัดการและ การเรียนการสอนได้

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างจริงจังจะ ต้องเกิดขึ้นในการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้โครงการนาร่องเพื่อศึกษาบทบาทของ คณะกรรมการสถานศึกษาแบบต่าง ๆ เพื่อหาวิธีส่งเสริมความเกี่ยวข้องและการตอบสนองของการให้ บริการด้านการศึกษาต่อความต้องการของท้องถิ่น กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการ ในขณะที่หน้าที่ในการบริหารและการให้บริการกำลังมีการถ่ายโอน

ระบบความรับผิดชอบและขอบอย่างเข้มแข็งจำเป็นต้อง มีการปลูกฝังอย่างจริงจังเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมที่ เน้นการบริการซึ่งตอบสนองต่อแรงบันดาลใจและ ความต้องการของท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดว่าระบบ การจัดการงบประมาณจะต้องมีการกำหนด โครงสร้างใหม่ โดยการจัดสรรเป็นเงินก้อนไปให้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยการใช้สูตร การคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัวมาตรฐาน และการ จัดสรรเงินเพิ่มพิเศษตามระดับความยากจน และการจัดอย่างอื่น ๆ สำหรับนักเรียนด้อยโอกาส และ เขตพื้นที่การศึกษาต้องรับผิดชอบในการหาเงิน เพิ่มเติม แต่ระดับของการสร้างรายได้ท้องถิ่นจาก การคาดคะเนยังไม่แน่นอนและมีแนวโน้มค่อนข้าง ต่ำ ในปัจจุบันภาคเอกชนมีบทบาทน้อยในการ ศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๑๑ ของจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ ๒๐ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การมีส่วนร่วมรับภาระในภาคเอกชนโดยภาพรวม ยังคงนิ่งหรือลดลงในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ในด้าน การมีส่วนร่วมบริจาคทรัพย์ ภาคเอกชนคิดเป็น งบประมาณร้อยละ ๕ ของทรัพยากรการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาในประเทศโดยรวม การระดม ทรัพยากรภาคเอกชนสามารถเป็นแหล่งการเงิน สำคัญของการมัธยมศึกษา และคงสามารถปล่อย ทรัพยากรภาครัฐไปสู่ประชากรผู้ด้อยโอกาส หรือ การส่งเสริมคุณภาพการให้บริการต่อไปอีก

ในระยะสิบปีที่ผ่านมาประเทศไทยประสบความสำเร็จในการปรับปรุงการจัดการมัธยมศึกษาและ การมีส่วนร่วมอย่างมาก ปัจจุบันรัฐบาลไทยกำลัง หาทางแก้ประเด็นความท้าทายสำหรับยุคต่อไป ซึ่ง ได้แก่ การส่งเสริมการเข้าเรียนอย่างเท่าเทียม การ ปรับปรุงคุณภาพ และการส่งเสริมประสิทธิภาพ โครงการปฏิรูปที่อยากจะทำให้เกิดขึ้นยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น ความพยายามอย่างทุ่มเทและการเน้นการแก้ ปัญหาความไม่สมดุลทางระบบในปัจจุบันอย่างต่อ เนื่องสามารถทำให้ศักยภาพในการบรรลุเป้าหมาย ของการมัธยมศึกษาภาคบังคับที่มีคุณภาพสูง สำหรับเด็กไทยทุกคนเป็นจริง

The World Bank Office, Bangkok
30th Floor, Siam Tower
989 Rama I Road, Pathumwan,
Bangkok 10330, Thailand
Tel. (662) 686-8300
Fax. (662) 686-8301

Comments to:
Luis Benveniste
lbenveniste@worldbank.org

